

Іващенко М.В.

к.е.н., доцент, Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ

«Університет банківської справи»

Руда Д.К.

Магістр, Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ

«Університет банківської справи»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УПОВІЛЬНЕННЯ ЗРОСТАННЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Аналітики міжнародних фінансових організацій відзначають, що в даний час світова економіка дещо уповільнила темпи свого зростання. За даними МВФ, середні темпи зростання світового ВВП в 2011-2017 роках становили 3,6%, тоді як в попередні десятиліття (2001-2010 роки) вони склалися на рівні 3,9%. З іншого боку, темпи зростання світового ВВП в XXI столітті поки що вище, ніж в останні два десятиліття XX століття - в 80-і роки вони становили 3,2%, в 90-і роки - 3,1%.

Міжнародний валютний фонд прогнозував уповільнення темпів зростання світової економіки в 2016-2017 роках. Оприлюднивши спочатку більш оптимістичні прогнози, МВФ з часом погіршив прогноз зростання світового ВВП до 3,6% в 2017-м. Світове зростання в 2018 році, за оцінкою, склав 3,7 відсотка, незважаючи на більш низькі темпи в деяких країнах, зокрема країнах Європи і Азії. За прогнозом, зростання світової економіки складе 3,5 відсотка в 2019 році і 3,6 відсотка в 2020 році, що на 0,2 і 0,1 процентного пункту нижче, ніж прогнозувалося в жовтні минулого року. Прогноз світового зростання на 2019 і 2020 роки вже переглядався у бік зниження [1].

Але ж якщо звернутись до порівняльної статистики, то за даними Світової організації торгівлі, ми можемо побачити, що світова торгівля зафіксувала найвищі темпи зростання за шість років у 2017 році як за обсягом, так і за вартістю. Обсяг торгівлі товарами, виміряний за середнім показником експорту та імпорту, збільшився на 4,7 відсотка, що стало першим щорічним зростанням, що перевищує 3,0 відсотка з 2011 року, тоді як експорт комерційних послуг збільшився на 8% до 5,2 трлн. У 2017 році обсяг світового експорту товарів збільшився до 17,73 млн. дол. у порівнянні з 16,03 млн. у 2016 році, частково за рахунок підвищення цін на сировинні товари. Зростання послуг приблизно відповідає зростанню експорту промислових товарів. Світова торгівля товарами зросла на 4,7% у 2017 році в натуральному вираженні, що було зумовлене зростанням попиту на імпорт в

усьому світі. У 2018 році експорт досягає рекордних показників у 19,6 трильйонів доларів [2].

Зростання обсягу торгівлі на 4,7 відсотка у 2017 році було близьким до середнього показника 4,8 відсотка з 1990 року і, як наводиться вище, міцно перевищує середній показник після кризи - 3,0 відсотка. Зростання торгівлі товарами в обсягах минулого року дещо пов'язано з слабкістю торгівлі за попередні два роки, що забезпечило нижчу базу для поточної експансії. Той факт, що зростання торгівлі у вартісному вираженні було сильнішим, ніж у обсязі, відображає як збільшення кількості, так і зростання цін. Вплив на збільшення обсягів торгівлі досить різний, адже країни з перехідною економікою зазнали особливо сильного зростання експорту (24%) та імпорту (21%), натомість у країнах, що розвиваються, Азії та Океанії імпорт збільшився швидше, ніж експорт.

Незважаючи на поліпшення зростання торгівлі, деякі структурні чинники, які впливали на торгівлю в останні роки, все ще існують. До них відноситься низка ризиків, які можуть вплинути на міжнародну торгівлю. Сучасна міжнародна торгівля супроводжується комплексом ризиків, що мають багатофакторні передумови і різнорівневий характер прояви на окремих етапах здійсненням зовнішньоторговельної діяльності, які обертаються валютно-фінансовими збитками і перешкоджають ефективній роботі підприємств на зовнішніх ринках. Ризики в міжнародній торгівлі є основними перешкодами для її зростання. Країни, які займаються глобальною торгівлею, мають справу не тільки з їхніми локальними бізнес-ризиками, але й з рядом ризиків глобального масштабу, пов'язаних з валютою, кредитами, інтелектуальною власністю, транспортом, етикою тощо. Ці ризики можуть перешкоджати розвитку міжнародного бізнесу, але є інструменти для обмеження наслідків цих ризиків для бізнесу.

Більше того, ризики для глобальних економічних перспектив продовжують актуалізуватись через підвищену політичну і торговельну напругу між Китаєм і США, що стимулює економічну невизначеність, враховуючи поточний стан торговельних відносин між двома найбільшими економіками світу в той час, коли економічне зростання в обох країнах також сповільнюється.

Песимістичний прогноз на 2019 рік полягає в тому, що тривалі торгові суперечки, поступово зростаючі відсоткові ставки, зростання боргового навантаження та економічна невизначеність зійдуться разом, щоб підштовхнути світову економіку до спаду [5]. Заступник директора-розпорядника МВФ Девід Ліптон вже висловив думку, що наступна глобальна криза вже насувається, а світова банківська система абсолютно не готова до чергової кризи [6].

Уповільнення темпів зростання світової економіки МВФ пов'язує із загальним уповільненням зростання в країнах з ринком, що формується, проблемами в Китаї, зниженням цін на біржові товари і поступовим посиленням грошово-кредитних умов в США. Такої ж думки дотримуються і

аналітики Європейського центрального банку, прогножуючи, що світова економіка сповільниться в 2019 році, а потім стабілізується [7].

Якщо ж до зазначених причин додати аналіз циклічності глобальної економіки, то нинішнє уповільнення темпів зростання світової економіки представляється як звичайний цикл, пов'язаний з технологічними змінами: світ поступово відмовляється від старих класичних джерел енергії (нафти і газу) і технологічно переходить на поновлювані джерела енергії. Таку тенденцію ми можемо простежувати в усіх розвинених країнах та низці країн з перехідною економікою, яку вже називають «четвертою технологічною революцією». Тому ми зараз спостерігаємо цикл по синусоїді на спаді. Однак потім, після цього технологічного оновлення, знову можна буде очікувати циклу зростання синусоїди.

В Україні також відбувається бум у сфері розвитку поновлюваних джерел енергії. Існує думка, що наша країна має унікальну можливість, фактично обійшовши етап класичних джерел енергії, відразу перейти на наступний технологічний рівень. Однак все це буде повністю залежати від того, як спрацює внутрішня економічна політика.

Висновки. Таким чином, ключові фактори і умови, в яких функціонує сучасна економічна система, дозволяють зробити висновок про те, що уповільнення глобального зростання є не локальною аномалією, а стійкою довгостроковою тенденцією, і ця тенденція буде продовжуватися в наступні десятиліття.

Уповільнення зростання світової економіки - це довгостроковий тренд, пов'язаний з впливом кількох чинників: досягнення розвиненими економіками потенційних меж зростання; регулярні фінансові кризи, частота та інтенсивність яких ростуть, а також система світових фінансових ринків і колосальних дисбалансів.

Список використаних джерел

1. Ослабление мирового подъема [Электронный ресурс] //Бюллетень МВФ «Перспективы развития мировой экономики» (ППМЭ). – 2019, Январь. Режим доступа: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/WEO/2019/Update/January/Russian/russianjan2019weoupdate.ashx>
2. World Trade Statistical Review 2018. [Electronic resource]. Available from: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2018_e/wts2018chapter_03_e.pdf
5. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). – [Electronic resource]. Available from: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>
6. Европейский центробанк прогнозирует замедление роста мирового ВВП [Электронный ресурс] //Лига. Финансы. - 27.12.2018. Режим доступа: <https://finance.liga.net/ekonomika/novosti/evropeyskiy-tsentrobank-prognoziruet-zamedlenie-rosta-mirovogo-vvp>
7. Key figures and latest releases at a glance. Statistics [Electronic resource] //European Central Bank. Available from: <https://www.ecb.europa.eu/stats/html/index.en.html>